

การเลือกปฏิบัติด้านราคาอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการค้า

นายทวี เปรงรัตน์ชัย

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-071-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PRICE DISCRIMINATION

Mr. Kavoo Promratanachai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Laws

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-071-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเลือกปฏิบัติด้านราคาอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการค้า

โดย

นายทวี เปรมวิเศษชัย

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ พิเศษ เดตเด็ชธร

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ สุธีร์ ศุภนิตย์

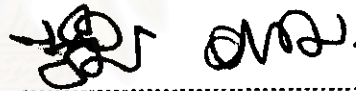
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

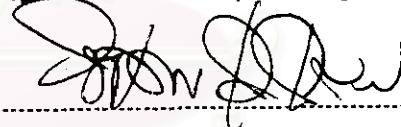
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธรรม อุดมธรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ พิเศษ เดตเด็ชธร)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ สุธีร์ ศุภนิตย์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพร ทนิตพัฒนา)

กรรมการ

(อาจารย์ ศิริพล ยอดเมืองเจริญ)

กวี เปรมรัตน์ชัย : การเลือกปฏิบัติด้านราคาอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการค้า (PRICE DISCRIMINATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.พิเศษ เสตเสถียร , อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.สุธีร์ ศุภนิตย์ : 154 หน้า. ISBN 974-331-071-1.

การเลือกปฏิบัติด้านราคาเป็นรูปแบบการกำหนดราคาสินค้าและบริการที่สำคัญอย่างหนึ่งโดยผู้ประกอบการที่มีอำนาจผูกขาด เงื่อนไขสำคัญสำหรับการกระทำการเลือกปฏิบัติด้านราคาคือ การมีอำนาจผูกขาดอย่างเพียงพอ ความสามารถในการแบ่งแยกตลาดออกจากกัน และความแตกต่างกันของความคิดผูกพันของอุปสงค์ ทั้งนี้ปัจจัยด้านความแตกต่างของต้นทุนการขายสินค้าหรือบริการไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดราคาอย่างเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด

จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมกรเลือกปฏิบัติด้านราคา มีความสัมพันธ์ซับซ้อนในตัวเองอยู่มาก พฤติกรรมนี้อาจให้ผลทั้งในแง่ที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการเลือกปฏิบัติด้านราคา สภาพแวดล้อมของตลาด และเจตนาของผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจตลาดว่าประสงค์ต่อผลจากพฤติกรรมนี้ไปในทางใด

สำหรับมาตรการทางกฎหมายต่อการเลือกปฏิบัติด้านราคา พบว่าทั้งสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดในระบบการควบคุมทางโครงสร้าง และสหภาพยุโรปที่ใช้กฎหมายการแข่งขันในระบบการควบคุมพฤติกรรม ต่างยอมรับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ และพยายามบังคับใช้กฎหมายไม่ให้ขัดแย้งกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ โดยต่างมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือการจำกัดการเลือกปฏิบัติด้านราคาที่ไม่พึงประสงค์ และการยอมรับการเลือกปฏิบัติด้านราคาที่ยาก่อประโยชน์ได้ในบางกรณี จุดแตกต่างคงมีเพียงระดับความเชื่อในนโยบายการแข่งขัน รูปแบบการบัญญัติกฎหมาย และวิธีการบังคับใช้กฎหมายเท่านั้น

ในส่วนของประเทศไทยพบว่า ผู้ประกอบการในประเทศไทยได้กระทำการเลือกปฏิบัติด้านราคาอย่างแพร่หลาย เป็นระยะเวลายาวนาน ประกอบกับความไร้ประสิทธิภาพของกฎหมายที่เป็นอยู่ จึงส่งผลให้การเลือกปฏิบัติด้านราคาที่ยาก่อประโยชน์ในประเทศไทยเป็นไปอย่างไร้หลักเกณฑ์ ส่งผลเสียต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก มาตรการทางกฎหมายที่พึงจะเป็นต่อการเลือกปฏิบัติด้านราคาในประเทศไทยจึงต้องมีความชัดเจนต่อการควบคุมการเลือกปฏิบัติด้านราคาที่ไม่พึงประสงค์ และต้องมีความยืดหยุ่นอย่างเพียงพอ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถกระทำการเลือกปฏิบัติด้านราคาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ต่อไป

ภาควิชา..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา..... กฎหมายธุรกิจ
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิติ..... กวี เปรมรัตน์ชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

๘870201 : MAJOR LAW
KEY WORD PRICE DISCRIMINATION

KAVEE PREMRATANACHAI : PRICE DISCRIMINATION. THESIS ADVISOR :
ASSOC.PROF.PISES SETSATIAN. THESIS CO-ADVISOR : ASSOC.PROF.SUTHEE
SUPANIT. 154 pp. ISBN 974-331-071-1.

Price discrimination is an important pattern to set up price for goods and service by monopoly powered entrepreneur. Significant terms for price discrimination are proper monopoly power , ability to separate market and the difference of elasticity of demand. Although, the difference of the cost of goods or service is not relevant directly to discriminate pricing.

According to the present study, price discrimination is quite complicate within itself. This practice may affect both the positive utility and the public damage depending on the forms of price discrimination ,market environment and the intention of the entrepreneur.

At the level of legal measure on price discrimination ,both the United States which use the Antitrust Law in structural control system and the European Union which the Competition Law in conduct control system are accept in these economic ideas and try to enforce the law in order not to interfere with economic principle. The goals of this practice are the limitation of destructive price discrimination and the allowance,of some cases of useful price discrimination.The different points of view are on the levels of competition policy, the forms of legislation and the ways of law enforcement.

In Thailand, the price discrimination has been used by thai entrepreneurs for a long time. The defficiency of the present laws influence the unsystematic price discrimination and bring heavy damage to the economic and social structure. The proper laws to price discrimination in Thailand must emphasize on the control of destructive price discrimination and have enough elasticity for the entrepreneur to function on the advantage side which benifits to the whole system.

ภาควิชา..... นิตยสาร

สาขาวิชา..... กฎหมายธุรกิจ

ปีการศึกษา..... ๒๕๔๑

ลายมือชื่อนิติกร..... ภาวิ ประมวรัตน์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รศ.สุชม คุภนิตย์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้นแก่ผู้เขียน ในการติดต่อกับ รศ.สุธีร์ คุภนิตย์ ในวันก่อนวันตอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้มีโอกาสทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.สุธีร์ คุภนิตย์ อาจารย์ผู้สอนวิชากฎหมายป้องกันการผูกขาดแก่ผู้เขียน รวมถึงการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความเมตตาซึ่งแก่ผู้เขียน

ขอขอบพระคุณ รศ.พิเศษ เดตเดถียร ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์หลายประการ

ขอขอบพระคุณ ผศ.อรพรรณ พันธุ์พัฒนา สำหรับคำแนะนำ และความช่วยเหลือ ในยามที่ผู้เขียนพบกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก

ขอขอบพระคุณ คุณ ศิริพล ยอดเมืองเจริญ และ ดร.นิทัศน์ ภัทรโยธิน ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบความถูกต้องในส่วนการวิเคราะห์ปัญหาเชิงเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ พ่อ และ แม่ ที่เข้าใจ และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนจนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กวี เปรมรัตน์ชัย

กุมภาพันธ์ 2542

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๗
กิตติกรรมประกาศ	๘
สารบัญ	๙
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. ขอบเขตของการวิจัย	4
4. วิธีการศึกษาวิจัย	4
5. สมมติฐานของการวิจัย	4
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	5
บทที่ 2 แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติด้านราคา	6
1. ความหมายของพฤติกรรมเลือกปฏิบัติด้านราคา	6
2. เงื่อนไขสำหรับการเลือกปฏิบัติด้านราคา	8
2.1 อำนาจผูกขาด	9
2.2 ผู้ผูกขาดสามารถแบ่งแยกตลาดออกจากกันได้	10
2.3 ความแตกต่างกันของความยืดหยุ่นของอุปสงค์	11
3. รูปแบบของการเลือกปฏิบัติด้านราคา	15
3.1 FIRST DEGREE PRICE DISCRIMINATION	15
3.2 SECOND DEGREE PRICE DISCRIMINATION	18
3.3 THIRD DEGREE PRICE DISCRIMINATION	20
4. ผลกระทบของการเลือกปฏิบัติด้านราคาต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ	25
4.1 ผลต่อการจัดสรรทรัพยากร	25
4.2 ผลกระทบต่อการแข่งขัน	30
4.3 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกปฏิบัติด้านราคา	34
บทที่ 3 แนวทางการควบคุมพฤติกรรมเลือกปฏิบัติด้านราคาตามกฎหมายป้องกันการผูกขาดในต่างประเทศ..	38
1. แนวทางการควบคุมการเลือกปฏิบัติด้านราคาของประเทศสหรัฐอเมริกา	40
1.1 มาตรการทางกฎหมายป้องกันการผูกขาดต่อการเลือกปฏิบัติด้านราคา	46

	หน้า
1.1.1 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	46
1.1.2 โครงสร้างการดำเนินคดีการเลือกปฏิบัติด้านราคา	46
1.1.2.1 เขตอำนาจศาล	46
1.1.2.2 ข้อยกเว้น	52
1.1.2.3 โครงสร้างความรับผิดชอบและข้อต่อสู้ตามกฎหมาย	53
1.2 แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติด้านราคา	61
2. แนวทางการควบคุมการเลือกปฏิบัติด้านราคาของสหภาพยุโรป	77
2.1 มาตรการทางกฎหมายป้องกันการผูกขาดต่อการเลือกปฏิบัติด้านราคา	79
2.1.1 บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	80
2.1.2 โครงสร้างการดำเนินคดีการเลือกปฏิบัติด้านราคา	82
2.1.2.1 การดำเนินคดีการเลือกปฏิบัติด้านราคาตามมาตรา 85 (1)	82
2.1.2.2 การดำเนินคดีการเลือกปฏิบัติด้านราคาตามมาตรา 86 (c)	87
2.2 แนวคำตัดสินโดยคณะกรรมการสิทธิการและคำพิพากษาศาลยุติธรรม (E.C.J.) เกี่ยวกับการ เลือกปฏิบัติด้านราคา	94
3. สรุป	98
บทที่ 4 สภาพการณ์เลือกปฏิบัติด้านราคาในประเทศไทยกับมาตรการทางกฎหมายที่พึงจะเป็น	100
1. สภาพการณ์เลือกปฏิบัติด้านราคาในประเทศไทย	100
2. ปัญหาโดยสังเขปเกี่ยวกับการบังคับใช้ พ.ร.บ.กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522	106
3. จีเคาระห์ร่างพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า	110
4. มาตรการทางกฎหมายที่พึงจะเป็นสำหรับการเลือกปฏิบัติด้านราคาในประเทศไทย	119
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	126
1. บทสรุป	126
2. ข้อเสนอแนะ	135
รายการอ้างอิง	148
ภาคผนวก	151
ประวัติผู้วิจัย	154